శ్రీదేవి నవనీత హృదయము.

శ్రీయుత. కె. చెన్నరాయఁడుగారు. (విద్వాన్) తిరుపతి.

మంగయ్య పల్లెటూరి మనిషి. మాయ మర్మము లెరుగని పేదవాడు. దేవుడిచ్చినదే దివ్య ప్రసాదమని తిని సంతోషించు వాఁడు. లేని దానిని కోరఁడు. దైవమే రక్షించు వాఁడని దైవమును నమ్మి పూజించువాఁడు. దేవుఁడు మంగయ్యకు లేక లేక నొక కూతురు నిచ్చియున్నాఁడు. ఆ అమ్మాయిపేరు బాలమ్మ. వయస్సు -12 సం వత్సరములు. బాలమ్మ, బాల చంద్రునికంటె చక్కని చుక్క. మంగయ్య హరిజనుఁడైనప్పటికిని నాగరికత తెలిసిన పెద్దమనిషి. తల్లిలేని ముద్దుబిడ్డను బాలమ్మను యెంతో అల్లారు ముద్దుగా పెంచుకొన్నాఁడు . తన బాలమ్మే తనప్రాణ మని నమ్మియుండువాఁడు.

గోదావరి సమీపములో రామాలయ మొకటున్నది. అదేవుని యుత్సవము తనివితీరఁజూచి చేసిన పాపములను పోగొట్టఁ దలఁచినాఁడు. అప్పుడు నిండువేసవికాలమైనను, వెంటనే బాలమ్మను, వెంటతీసుకొని, మంగయ్య దారిబట్టినాడు. తొందర లేకనడచి నడచి, యెట్లో, మిట్టమధ్యాహ్నమగుసరికి 10- మైళ్లునడచి నారు. ఎండబాధ యెక్కువైనది. నిప్పుల మీద నడచి నట్లున్నది. మంగయ్య ధీరుడు గనుక కష్టమును లెక్క బెట్టలేదు.' కాని బాలమ్మ బాధకై బాధపడ వలసి వచ్చినది. నడచి నడిచి బాలమ్మకు కాళ్లునొచ్చుట యేగాక, నాలుక తడియారఁ జొచ్చె. నాయనా! నోరెండుక పోవుచున్నది; నీళ్లు కావలయు నన్నది. జనసంచారము లేని ఆప్రదేశములో పాపము మంగయ్య నీళ్లెక్కడ తేగలడు? కొంచెమోపిక బట్టుము తల్లీ! దగ్గిరలో నొక పల్లెటూరు యున్నట్లు తెలియు చున్నది. ఆక్కడ పుణ్యాత్ములు నీదాహము తీర్చగల రన్నాడు మంగయ్య. అన్నము లేకున్నను ఆగవచ్చును. కాని "నీరే ప్రాణాధారము"గదా! నీరులేకుంటే ప్రాణ మెట్లుండును? పాపము యెట్లో కొనయూపిరితో రెండు మైళ్లునడిచినారు. చేరవలసిన చోటు ఇంక మూడుమైళ్లుమాత్ర మున్నది. బాటలో నొకపుణ్యాత్ముడు, దప్పి గొన్నవారికి, మజ్జిగ, చల్లటి నీరునిచ్చుటకు చలిపందిరి బెట్టియున్నాఁడు. ఆది చూచి చూడగనే మంగయ్యకు పంచప్రాణములు లేచివచ్చినవి. మంగయ్య పరమానందముతో, చేతులెత్తి నమస్కరించి, స్వామీ! నీరిచ్చి బిడ్డను రక్షించండి, అని ప్రార్థించినాఁడు. ఆ పెద్దమనిషి నీదేమి కులమన్నాఁడు. స్వామీ ప్రాణములు నిలువవు. నీరు యివ్వండి. కుల మెందుకు స్వామీ! ఏదో! అడిగితిరి. నేను మాలవాడ నన్నాఁడు మంగయ్య. మాలయనగానే, ఆపెద్దమనిషి గుడ్లెఱ్ఱఁజేసి, సిగ్గులేని మాలపీనుగ! దూరము పో! పో!! నీకిక్కడ నీళ్లుపోయరు. దగ్గఱలో యూరు యున్నది. పో! పోతావా? లేదా! ఊఁ కదలకున్నావే? అని గర్జించినాఁడు, అరాయి వంటి గుండెగల పెద్దమనిషి.

మఱుమాటాడితే, యేమిచేయునో, బాలమ్మ కేమి ప్రమాద మగునోయని మంగయ్య మౌనము వహించి నాఁడు. "చిన్నగా నడుతల్లీ! దగ్గఱలో యూరున్నదట. అక్కడైనా పుణ్యాత్ము లుండక పోరు. ఇక్కడ పెద్దకులము వారికే నట నీరు. ఎవ రొనర్చిన కర్మ వారను భవింపక తప్పదు గదా! దేవుఁడు

మమ్మి అంటరాని వారినిగా యెందుకు పుట్టించినాఁడో? దేవునికే దయలేనప్పుడు మానవుల కుండునా?" అని మంగయ్య తన అదృష్టమును నిందించు కొన్నాఁడు. మెల్లగా తండ్రి బిడ్డ, లోక అగ్రహారము చేరు కొన్నారు.

అక్కడ గొప్ప యింటి వివాహము జరుగు చున్నది. వద్దు వద్దనెడి పెద్ద పెద్ద వారికి పెట్టు పెద్దమనిషి. ఆయన, తిని యెక్కువైతే, పార వేయుదురు గాని పేదల కనికరించు గొప్పవారు కారు. అట్టి గొప్ప తనము కాల్వనా? స్వామీ! దాహ మంటూ మంగయ్య గొప్ప యింటికి వెళ్లినాఁడు. ఆపెద్దమనిషి మంగయ్య వేషము చూచి, ఎవరు మీరన్నాఁడు. మంగయ్య మాలల మన్నాఁడు. ఛీ! మాలకుంకా! పెండ్లి సమయము లోనా నీదర్శనము? ఈ అగ్రహారములో నీ కెవ్వ రేమియు పెట్టరు, ఊర్లోకిపో! అని తలుపు వేసినాఁడు. మంగయ్య రామా! అంటూ, సొమ్మసిల్లి పోతున్న బాలమ్మను పట్టుకొని మెల్లగా పోతున్నాఁడు. నాయనా! నేనింక నడువ లేను. నీళ్లుకూడా వద్దు. ఇక్కడనే కూర్చుంటానన్నది బాలమ్మ. మంగయ్య బిడ్డ బాధను చూడలేక, లో లోపల దుఃఖములో కుమిలి పోవు చున్నాఁడు. అయ్యో! ప్రాణము పోతున్నను, అయ్యో! అను వారులేరే కనికరము లేని కులములు కాల్వనా? దేవుడా? అని బిగ్గఱగా అరచినాఁడు.

ఇంతలో పెద్ద మేడ మీద నుండి నొక భాగ్య వంతురాలగు యిల్లాలు మంగయ్యను, బాలమ్మను చూచింది. ఆమెకు అతిథులంటే ఆదరమెక్కువ. భాగ్యవంతులంటే అర్ధరాత్రి యైనను, కష్టమనక వండి పెట్టుతల్లి, కడుపు నిండినవారికి కావలసినంత పెట్టునారీమణి. వెంటనే సేవకునిపంపి వారిద్దఱిని పిలువ నంపి మీరెవ్వరని అడిగినది. ఎవరైతే నేమి తల్లీ! అయ్యో! అనువా రుండేగదా! మేము మాలల మన్నాఁడు మంగయ్య. శివ! శివా!! మాలలా! అగ్రహార ములోని కడుగిడరాదు. వీరిని దూరముగా గెంటి వేయ మన్నది- అనిర్దాక్షిణ్య రాలు. "యథారాజా తథాప్రజా" యని చచ్చిన పామును కొట్టినట్లు అసలే ప్రాణము పోతున్న, తండ్రిని బిడ్డను, కఠిన హృదయుఁడగు సేవకుఁడు దూరముగ గెంటి వేసి నాఁడు. అయ్యో అను వారేరీ?

మంగయ్య భాగవతము చదివినాఁడు. చెట్టుక్రింద కూలబడి, గజేంద్రుని ప్రార్థనను స్మరణకుఁదెచ్చు కొన్నాఁడు.

"లా వొక్కింతయు లేదు, ధైర్యము విలోలం బయ్యెఁ బ్రాణంబులున్
ఠావుల్ దప్పెను, మూర్ఛ వచ్చెఁ దనువున్ డస్సెన్, శ్రమం బయ్యెడిన్,
నీవే తప్ప నితఃపరం బెఱుఁగ, మన్నింపం దగున్ దీనునిన్,
రావే ఈశ్వర! కావవే, వరద! సంరక్షించు భద్రాత్మకా!"

అని నిండుభక్తితో, యూపిరి యున్నంత వరకఱచి, ఆయాసముచేత మైమఱచి నాఁడు.

ఇంతలో గజేంద్రుని రక్షించుటకు వచ్చిన విష్ణుమూర్తి వలె, నొక అమ్మాయి ఆదారిని పాఠశాలకు వెళ్లుచు పడిపోయిన వీరిద్దఱిని చూచింది. ఆ అమ్మాయి పేరు శ్రీదేవి. పేరుకు తగినట్టి రూపముగల లక్ష్మీదేవి. సరస్వతికే చదువు నేర్పు నంతటి బుద్ధి నైపుణ్యాము గల బాలికా మణి. దేవుని ధ్యానింపక అన్నము తినదు. చీమ మొదలు కొని ప్రతి వారిని ప్రేమించునది. నేడు తండ్రిలేని బిడ్డ. తండ్రి వకీలు గనుక విద్యాబుద్ధులు చక్కగా చెప్పించినాడు. తన తల్లియగు దేవకమ్మ, శ్రీదేవి కనేక భాగవత, భారతముల లోని ధర్మనీతి కథలను బోధించినది. ఇప్పుడు అమ్మాయి 9 వ తరగతి చదువుచున్నది. వయసు 14 వత్సరము లుండును. ఇట్టి సద్గుణరాశి శ్రీదేవి. వారిని చేతితో తాకి, మీరెవ్వరని, మిగుల జాలి గలిగిన హృదయముతో నడిగినది. ఆయాసముచేత మంగయ్య మాత్రము పలుక లేదు. బాలమ్మ కన్నులు తెఱచింది. అమ్మా నీపేరేమమ్మా? అని శ్రీదేవి నడగినది, నాపేరు శ్రీదేవి. నీపేరేమమ్మా! ఏమి కావలయు నన్నది, శ్రీదేవి నిండారిన ప్రేమతో! దాహమమ్మా! అనినది బాలమ్మ? "జలముం బోసెను, రంతిదేవుఁడుదయం చండాల పాత్రంబునన్" అన్నట్లు. అయ్యో! పాపమని, తనమర చెంబులోని నీరు బాలమ్మనోట బోయు సమయమున, యొక సనాతన బ్రాహ్మణుఁడు చూచి, అయ్యో! పాపిష్ఠిదానా! ఆఁ!ఆఁ!! ఎంతపని చేయు చున్నావే? అంటరాని వారి నంటుచున్నావా? అంటూ శ్రీదేవి చెయిపట్టి లాగినాఁడు. పాత్ర క్రిందపడి నీళ్లన్ని క్రింద పోయినవి. బాలమ్మ "అమ్మా! శ్రీదేవీ!" అంటూ కళ్లుమూసికొన్నది.

క్రిందపడిన నీళ్లతడికి, మంగయ్య మెల్కొని బాలమ్మను లేపినాఁడు. అంటరాని వారెందుకీ లోకములో నని ప్రాణములు వీడిన బాలమ్మ లేచునా? లేవలేదు. మంగయ్య, దిక్కులేని పక్షివలె, దిక్కుతోఁచక బావురుమని యేడ్చినాఁడు. "ఎద్దుపుండు కాకికి ముద్దా?" పాపమయ్యో! అనువారెవ్వరు? ఈరాక్షస కృత్యమును జూడలేక, సూర్య భగవానుఁడు, రక్తమూర్తియై పడమటి కొండలచాటున కేగెను.

శ్రీదేవి హృదయము నూతన నవనీతము వంటిది. "నీపాద కమలసేవయు........ నితాంతాపార భూత దయయును దాపస మందార! నాకు దయసేయుగదే!" అని దేవుని నిత్యము ప్రార్థించునది. తనయెదుట జరిగిన ఘోరకృత్యమును చూచినప్పటి నుండి, ఆఅమ్మాయి హృదయములో శాంతిలేదు. రాత్రి నిద్దుర పట్టలేదు. ఎన్నివిధము లాలోచించినను, అంతరాత్మకు శాంతి చిక్కలేదు. మితిమీరి దుఃఖించినది. ప్రేమ, దయ, వాత్సల్యము లేని ఈలోకములో జీవించి లాభము లేదను కొన్నది. బాలమ్మ ఎక్కడికి పోయినదో! తాను కూడా అక్కడికి పోదలచు కొన్నది. పరిపరి విధముల అంతరాత్మతో యుద్ధమొనర్చినది. లాభములేదు. తుదకు బాలమ్మ సాహచర్యమే కావలయునని నిశ్చయించు కొన్నది. ఆరాత్రిదినమే జాబువ్రాసి, తనపడక మీదపెట్టి, ఆచల్లని వెన్నెలలో, గోదావరి నదీప్రాంతమున కేగి, గంగా దేవిని భక్తిమీర యిట్లు ప్రార్థించినది.

తల్లీ! భాగీరథీ! ఋషికుల సంభూత మగు పవిత్ర భారతాంబ గర్భమందు ద్భవించి, కరుణ లేని కాఠిన్య హృదయము గలిగి క్షణమైనను జీవింపఁజాలను. మానవులకు దయా ధర్మములను బోధింపుము. ప్రేమయే దైవమని బోధింపుము. సర్వజీవులొక్క యాత్మ స్వరూపమని తెలుపుము. నేను మాత్రము నాసోదరిని వీడి నిముస మైనను నిలువఁజాలను. నీచల్లని చూపులగు విశాల తరంగములలో లీనమొనర్చుకొని

నాసోదరితో జేర్పుము. అని గోదావరిలో లీనమైనది. ఆహా! శ్రీదేవి సాహసము! నిర్మల ప్రేమ!! భావమున కందనిది గదా!

తెల్లవాఱగనే దేవకమ్మ లేచి చూచినది. కన్నబిడ్డ శ్రీదేవి కనుపడ లేదు. శ్రీదేవి చెల్లెలు సరోజ ఊరంతా వెదికినది. ఎక్కడ కనుపడలేదు. బాలమ్మ యొద్దకేగిన శ్రీదేవి కనుపించునా? గోదావరిలో దాగిపోయిన సంగతి తెలియదు పాపము! శ్రీదేవి పడకమీద, తల్లికి జాబు దొరకినది, వణకుచు విప్పిచదివినది.

ప్రియమైన అమ్మా!

భయమందకుము! సోదరీభావము, దయ, వాత్సల్యము, ప్రేమ లేని యీలోకమును వీడి పోవుచున్నాను. ఆత్మ స్వరూప మంతట నిండి యున్నది. అందఱు మానవు లొకటే. అందఱు చైతన్య స్వరూపులని, యేనాడీ లోకము తెలిసికొని, యెక్కువ తక్కువలను వీడి ప్రేమతో సంచరించునో, అప్పుడు జన్మమెత్తి, నీఋణము తీర్చుకొగలను. తల్లీ! అంత వరకు నాతలంపు వీడుము. గోదావరీ తల్లి యొడిలో లీన మగుచున్నాను. నాసాహసమునకు మన్నింపుము, నమస్తే.

ఇట్లు,

నీకూతురు,

శ్రీదేవి.

సముద్రమునకైన మేరగలదు కాని పొంగి పొరలివచ్చు దేవకమ్మ దుఃఖసముద్రమునకు మేర లేదు. దేవకమ్మ జరిగిన సంగతి యంతయు తెలిసికొన్నది. విచారించి లాభములేదు. గోదావరి శ్రీదేవి బంగారువంటి దేహమును మాత్రము బయట వేసినది. ఆత్మజ్యోతిని తనలో లీనముఁజేసికొన్నది. శ్రీదేవి పవిత్ర శరీరమును, బాలమ్మ దేహమును, దెచ్చి, ఒక్కచోట సమాధిఁ జేసిరి. పున్నమ చంద్రుని రాహువు కబళించినట్లు మృత్యు దేవత, బాలశ్రీదేవుల, యన్యాయముగ పొట్టన బెట్టుకొన్నది !

దేవకమ్మ, మంగయ్యల, మితిలేని దుఃఖమును చూడఁజాలక, సూర్యభగవానుఁడు మేఘములచాటుకేగెను.

—— (0) ——

కృతయుగమున దితి యదితులు
పతి దేవతలగుచుఁ బఱగిఁ పలువ్రతముల శ్రీ
పతిఁ గొలిచి సురాసురులన్
క్షితిఁ గని వెలయింప జగతిఁ జెందె సమృద్ధిన్.

తా. వేం. సు.

—(o)—